

ERKEKLERE YÖNELİK MODERN KONTRASEPTİF YÖNTEMLERİN ÇİFTLERİN CİNSEL DOYUMU ÜZERİNE ETKİSİ: SİSTEMATİK DERLEME¹

Selma İNFAL KESİM²
Menekşe Nazlı AKER³
Esra USLU⁴

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, erkekler tarafından kullanılan modern kontraseptif yöntemlerin çiftlerin cinsel doyumunu etkisini belirlemek amacı ile yapılmış sistematik bir derlemedir.

Yöntem: Çalışma, York Üniversitesi Ulusal Sağlık Araştırmaları Enstitüsü tarafından geliştirilen rehber doğrultusunda yürütülmüştür. Bu süreçte Pubmed, EBSCO Host, Ulakbim Tıp Veri Tabanı, Türk Medline veri tabanları taranmıştır. Tarama sırasında, İngilizce beş anahtar kelime (Vasectomy, Condom, Sexual satisfaction, Sexual quality of life, Couples) çeşitli kombinasyonlar yapılarak kullanılmıştır. Taramada kullanılan Türkçe anahtar kelimeler için ise Türkiye Bilim Terimleri'nde yer alan sözcükler ile seçilen İngilizce anahtar sözcüklerin Türkçe karşılıkları (Vazektomi, Kondom, Cinsel doyum, Cinsel yaşam kalitesi, Çiftler) kullanılmıştır. Ulaşılan 670 makale önce başlık ve özetlerine göre incelenmiştir. Ardından tekrar eden makaleler çıkarılmıştır. Son olarak değerlendirmeye alınan makaleler dahil edilme ve dışlanma ölçütlerine göre incelenmiştir. Bu ölçütlere uygun olan altı makale çalışmaya dâhil edilmiştir.

Bulgular: İncelenen çalışmalarda modern kontraseptif yöntemlerden vazektomi ve kondomun, çiftlerin cinsel doyumunu üzerine etkisi değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamına alınan makalelerden beşi kesitsel, biri deneysel çalışmadır. Değerlendirmeye alınan bu çalışmaların ikisi ABD'de, biri Çin'de, biri Avusturya'da, biri Güney Afrika'da, biri de İran'da yapılmıştır. Kondom kullananlarda, diğer kontraseptif yöntemleri kullananlara göre cinsel doyumun daha düşük olduğu, ancak kondom kullanımına eş ile birlikte karar veren erkeklerin cinsel doyumunun daha yüksek olduğu

¹ 15th International Academic Conference, oral presentation, Rome, ITALY, 14-17 Nisan 2015.

² Öğr.Gör.Dr. Selçuk Üniversitesi Akşehir Kadir Yallagöz Sağlık Yüksekokulu, Akşehir-Konya

³ Öğr.Gör. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Ankara

⁴ Öğr.Gör. Selçuk Üniversitesi Akşehir Kadir Yallagöz Sağlık Yüksekokulu, Akşehir-Konya

saptanmıştır. Vazektomi uygulanan erkeklerin ve eşlerinin cinsel doyumunda ise artış olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç: Bu sistematik derleme, erkeklere yönelik modern kontraseptif yöntemlerin çiftlerin cinsel doyumunu olumsuz etkilemediği hatta artırdığını ortaya koymuştur. Ayrıca konu ile ilişkili çalışmaların niceliksel sınırlılığını ortaya koymuştur. Sonuçların genellenebilmesi, çiftlere yol gösterebilmesi ve hemşirelere rehberlik edebilmesi için bu konuda yapılan randomize kontrollü çalışma sayısının artırılması, kanıt düzeyi yüksek bilgi sunan metaanalizlerin yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kondom, vazektomi, cinsellik, cinsel doyum, hemşirelik

The Effects Of Modern Contraceptive Methods For Males On The Sexual Satisfaction: A Systematic Review

Abstract

Objective: This study is a systematic review aimed at determining the effect of contraceptive methods used by men on sexual satisfaction of couples.

Method: The study was conducted in line with the guideline developed by New York University Institute of National Health Researches. During this process, Pubmed, EBSCO Host, Ulakbim Medical Database, Turkish Medline databases were scanned. During the scan, five English keywords (Vasectomy, Condoms, Sexual satisfaction, Sexual quality of life, Couples) were used with diverse combinations. For Turkish keywords, the words in Turkish Science Terms and the Turkish counterparts of English keywords (Vazektomi, Kondom, Cinsel doyum, Cinsel yaşam kalitesi, Çiftler) were used. Available 670 articles were examined in accordance with their titles and abstracts. Then, repeated articles were removed. Finally, the assessed articles were examined according to inclusion and exclusion criteria. Six articles in accordance with these criteria were included into the study.

Results: In the studies examined, the effect of vasectomy and condom from modern contraceptive methods was evaluated on sexual satisfaction of couples. Five of the articles included into the study were cross-sectional and one was experimental. Two of these evaluated studies were from USA, two from China, one from Austria, one from South Africa and one from Iran. Condom users were found to have lower sexual satisfaction than those who used other contraceptive methods, but men who decided to use condoms with their partners were found to have higher sexual satisfaction. It was concluded that vasectomy-applied men and their partners had an increase in sexual satisfaction.

Conclusion: This systematic review reveals that studies on modern contraceptive methods for males do not adversely affect sexual satisfaction of couples, in fact increase the same. It also revealed the quantitative

limitations of the studies relating to the subject. It is suggested to increase the number of randomized-controlled studies conducted in this regard and to perform meta-analyses with high level of evidence, so that the results can be generalized, couples can be directed and nurses can guide.

Keywords: Condom, vasectomy, sexuality, sexual satisfaction, nursing

GİRİŞ

Cinsellik; yaşam kalitesini oluşturan öğeler arasında önemli bir yere sahiptir.¹ Sağlıklı cinsellik; "somatik, duygusal, entellektüel ve sosyal bileşenleri olumlu yönde bütünleştiren, zenginleştiren ve kişiliği, iletişimi, sevgiyi geliştiren bütünlük" olarak tanımlanmaktadır.² Sağlıklı cinsel ilişkiler, aile içinde yakınlık ve sevgiye ulaşılmasına ek olarak cinsel içgüdüleri uygun şekilde doyumayı da sağlar.³

Sağlıklı cinselliğin belirleyicilerinden birisi de cinsel doyumdur.¹ Cinsel doyum, kişinin cinsel ihtiyaçlarını karşılama algısı ve bireylerin cinsel ilişkilerini değerlendirmesi ile oluşan duygusal bir tepkidir.⁴ Bir diğer tanıma göre ise cinsel doyum, bir bireyin cinsel ilişkisinden memnun ya da mutlu olma derecesi,⁵ cinsel yaşamın hem pozitif hem de negatif boyutlarının öznel ve duygusal olarak değerlendirilmesidir.⁶ Cinsel doyum üzerinde etkili olduğu düşünülen kontraseptif yöntemlerin kullanılabilirliği ve kısıtlamaları bireyler tarafından önemsenmektedir.⁷

Erkeklerin kullandığı modern kontraseptif yöntemler; vazektomi ve kondomdur.⁸ Vazektomi; erkeklerde bütün dünyada giderek yaygınlaşarak uygulanan en etkili, güvenilir ve kalıcı kontrasepsiyon yöntemidir.⁹ Yirmidokuz ülkede yapılan çalışmada vazektominin diğer sterilizasyon yöntemlerinin %10'unu oluşturduğu bulunmuştur.¹⁰ Çin'de yılda yaklaşık sekiz milyon, ABD'de ise 500 bin erkeğe vazektomi yapılırken ülkemizde bu sayı oldukça düşüktür.⁹ Türkiye'de vazektomi kullanım oranı %0,1'dir.⁸ Erkeklerin kullandığı bir diğer kontraseptif yöntem olan kondom ise; istenmeyen gebelikleri önlemenin yanı sıra cinsel yolla bulaşan hastalıkları da önleyerek güvenli cinsel yaşamın sürdürülmesini sağlar.¹¹⁻¹⁵ Dünyada kondom kullanım oranı dünyada %0,77'dir.¹⁰ Türkiye'de kondom kullanım oranı ise %16'dır.⁸

Literatürde, erkeklerin kullandığı kontraseptif yöntemlere ilişkin mitlerin cinsel sağlık üzerine olumsuz etkiye sahip olduğu ortaya koyulmuştur.^{13,16-18} Mitler, özellikle kondom kullanımında sınırlılıklara neden olmaktadır.¹⁸ Yapılan çalışmalarda erkeklerin kondom

kullanımına ilişkin en yaygın kaygılarının, cinsel memnuniyetin azalması,^{17,19} ereksiyon bozukluğu, enfeksiyon,^{13,16,18} bel ağrısı, baş ağrısı, eklem ağrısı¹⁸ ve baş dönmesi^{13,16} olduğu saptanmıştır. Mitler vazektomi yöntemin tercihini de etkileyen faktörlerdendir. Bazı gençler, vazektomiye bir ceza yöntemi olarak görmekte ve yalnızca mahkumlara uygulanması gerektiğine, fiziksel ve mental sağlıkta bozulmaya, baş ağrısına, kilo artışına, güçsüzlüğe ve ereksiyon bozukluğuna yol açtığına inanmaktadırlar.¹⁸ Ülkemizde bazı ürologların da vazektomiye karşı olumsuz tutumları olduğu bilinmektedir.²⁰

Cinsel doyum düzeyi eşler arasındaki ilişkiyi ve evlilik doyumunu etkilemektedir.¹ Kontraseptif yöntemlere ilişkin mitlerin, çiftlerin cinsel doyumunu olumsuz etkilediği göz önünde bulundurulduğunda hemşireler, bu problemin çözümüne katkı sağlayabilecek profesyonellerdendir.^{21- 25} Hemşirelik yönetmeliğinde 2011 yılında yapılan değişiklik ile de cinsel danışmanlık, hemşirelerin bağımsız fonksiyonları arasında yer almıştır.²⁴ Hemşirenin sunduğu danışmanlık hizmeti ile kişiler, kontraseptif yöntemleri daha iyi anlayabilir ve en uygun yöntemi seçebilirler.²⁶

Bu bilgiler ışığında, çalışmada, erkekler tarafından kullanılan modern kontraseptif yöntemlerin bireylerin cinsel doyumuna etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırma sorusu “Erkekler tarafından kullanılan modern kontraseptif yöntemler bireylerin cinsel doyumlarını etkilememektedir” şeklinde oluşturulmuştur.

Gereç ve Yöntemler

Bu sistematik derleme; York Üniversitesi Ulusal Sağlık Araştırmaları Enstitüsü tarafından geliştirilen “*Centre for Reviews and Dissemination 2006*” rehberi doğrultusunda yapılmıştır.²⁷ Sonuncusu Şubat 2015’te yapılan taramalar, Pubmed, EBSCO Host, Ulakbim Tıp Veri Tabanı, Türk Medline veri tabanları kullanılarak, yıl ve dil sınırlaması olmaksızın tamamlanmıştır. Tarama, kullanılan anahtar sözcükler, çeşitli kombinasyonlar yapılarak yürütülmüştür (Tablo 1). Tarama sırasında kullanılan İngilizce beş anahtar kelime; “Vasectomy, Condom, Sexual satisfaction, Sexual quality of life, Couples”dır. Taramada kullanılan Türkçe anahtar kelimeler için ise Türkiye Bilim Terimleri’nde yer alan sözcükler ile seçilen İngilizce

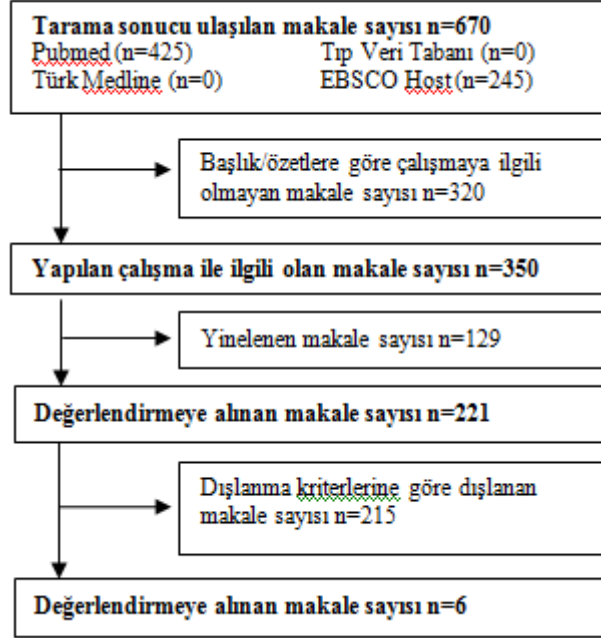
anahtar sözcüklerin Türkçe karşılıkları; “Vazektomi, Kondom, Cinsel doyum, Cinsel yaşam kalitesi, Çiftler”dir..

İncelenen çalışmaların dâhil edilme ölçütleri; katılımcıların herhangi bir tıbbi tanı almadığı, erkeklerin kullandığı kontraseptif yöntemlerin etkinliğinin değerlendirildiği, heteroseksüel olan yetişkin çiftlerin birlikte ele alındığı, sonucu cinsel doyum ve cinsel yaşam kalitesine odaklı, epidemiyolojik araştırma yöntemleri ile çalışılmış olan, İngilizce ve/veya Türkçe dillerinde yayımlanmış makaleler olarak belirlenmiştir. Katılımcıların herhangi bir tıbbi tanı aldığı, erkeklerin kullandığı kontrasepsiyon yöntemlerinin etkinliğinin değerlendirilmediği, yetişkin olmayan, homoseksüel ve biseksüel olanların değerlendirildiği, çiftin birlikte ele alınmadığı, sonucu cinsel doyum ve cinsel yaşam kalitesine odaklanmayan, derleme olan, yayım dili İngilizce ve/veya Türkçe olmayan araştırmalar çalışma kapsamı dışında tutulmuştur.

Tablo 1: Taramada Kullanılan Anahtar Sözcükler

İngilizce anahtar sözcükler	Türkçe anahtar sözcükler
Vasectomy AND Sexual satisfaction	Vazektomi VE Cinsel doyum
Vasectomy AND Sexual satisfaction AND couples	Vazektomi VE Cinsel doyum VE Çiftler
Vasectomy AND Sexual quality of life	Vazektomi VE Cinsel yaşam kalitesi
Vasectomy AND Sexual quality of life AND couples	Vazektomi VE Cinsel yaşam kalitesi VE Çiftler
Condoms AND Sexual satisfaction	Kondom VE Cinsel doyum
Condoms AND Sexual satisfaction AND couples	Kondom VE Cinsel doyum VE Çiftler
Condoms AND Sexual quality of life	Kondom VE Cinsel yaşam kalitesi
Condoms AND Sexual quality of life AND couples	Kondom VE Cinsel yaşam kalitesi VE Çiftler

Taramalar ilk aşamada dört veri tabanında yürütülmüş ve ilgili başlıklar/özetler incelemeye alınmıştır (n=670). Araştırmaların arasında çalışmanın amacına uygun olanlar belirlenmiştir (n=350). Belirlenen çalışmalardan tekrar edenler tespit edilmiş ve çıkarılmıştır (n=221). Potansiyel çalışmaların tam metinleri elde edildikten sonra dâhil edilme ölçütlerine uygun olan makaleler seçilmiştir (n=6). Araştırma, altı makalenin incelenmesi ile tamamlanmıştır (Şekil 1).

Şekil 1: Sistematik Derleme Çalışma Seçim Süreci

Bulgular

Bu çalışmada altı araştırma makalesi incelenmiştir. Makalelerin tamamı, İngilizce olarak yazılmıştır. Çalışmaların beşi kesitsel, biri deneysel çalışmadır. Değerlendirmeye alınan çalışmaların ikisi ABD’de, biri Çin’de, biri Avusturya’da, biri Güney Afrika’da, biri de İran’da yapılmıştır. Çalışmalardan elde edilen bulgular “*Örneklem, Prosedür, Ölçüm Araçları, Kullanılan Yöntemin Cinsel Yaşam Üzerine Etkisi*” başlıkları altında sunulmuştur (Tablo 2).

Tablo 2. İncelemeye Alınan Araştırmaların Özellikleri

MAKALE	AMAÇ	N (çift)	MÜDAHALE VE PROSEDÜR	ÖLÇÜM ARAÇLARI	KONTRASEPTİF YÖNTEMİN ETKİSİ
ABD Landis ve Poffenberger, 1965	Vazektominin çiftlerin cinsel uyumu üzerine etkisini belirlemek	330	Vazektomi operasyonu geçirmiş 750 erkeğe form gönderilmiştir.	Veri toplama formu	Vazektomi; Çiftlerin cinsel memnuniyetinde artış olmuştur.
ABD Maschhoff ve ark. 1976	Vazektominin çiftler üzerindeki etkisini değerlendirmek	25	Eşlere 15 sorudan oluşan bir form uygulanmıştır.	Veri toplama formu	Vazektomi; Çiftlerin cinsel doyumu artmıştır.
Güney Afrika Hofmeyr ve Greeff 2002	Vazektominin çiftlerin cinsel deneyim ve alguları üzerine etkisini belirlemek	64	Deney grubuna eğitim verilmiş, kontrol grubuna verilmemiştir. İlk ölçüm, vazektomiden beş ay sonra ikinci ölçüm yapılmıştır.	Bireysel bilgi formu, Z-Dİİ-MÖ, CDÖ	Vazektomi; Erkeklerin cinsel doyumu olumsuz etkilenmemiştir.
Çin Lau ve ark. 2006	Çiftlerin evlilik ve cinsel yaşama ilişkin toplumsal cinsiyet tutumlarının, cinsel doyum ve cinsel fonksiyon bozukluğu üzerine etkisini ortaya koymak	298	Veri toplama formu uygulanmıştır.	Veri toplama formu	Kondom; Çiftlerin cinsel doyumu artmıştır.
İran Toorzani ve ark. 2010	Kontraseptif yöntemlerin çiftlerin cinsel doyumuna üzerine etkisini saptamak	140	Veriler görüşme yöntemi kullanılarak toplanmıştır.	Veri toplama formu, cinsel doyum değerlendirme formu, KCIÖ	Kondom; Erkeklerin diğer yöntemlere göre cinsel doyumunu azaltmış, kadınların değinmemiştir. Vazektomi; Erkeklerin diğer yöntemlere göre cinsel doyumunu değiştirmiş, kadınların artmıştır.
Avusturya Al-Ali ve ark. 2014	Vazektominin çiftlerin cinsel fonksiyonları üzerine etkisini değerlendirmek	76	İlk değerlendirme vazektomi işlemi öncesinde ikinci değerlendirme ise işlemiden altı ay sonra yapılmıştır.	KCIÖ, UEFI	Vazektomi; Erkeklerin cinsel doyumunu azaltmış, kadınların artmıştır.

ABD: Amerika Birleşik Devletleri Z-Dİİ-MÖ: Zenginleştirici & Doyurucu İlişkiler, İletişim & Mutluluk Ölçeği
CDÖ: Cinsel Doyum Ölçeği KCIÖ: Kadın Cinsel İşlev Ölçeği UEFI: Uluslararası Eretil Fonksiyon İndeksi

Örneklem

Değerlendirmeye alınan ilk makale **Landis ve Poffenberger'in (1965)** çalışmasıdır. Bu çalışmanın örneklemini vazektomi yöntemini kullanan çiftler oluşturmuştur. Çalışmaya 330 çift katılmıştır.²⁸ Bir sonraki çalışma **Maschhoff, Fanshier ve Hansen (1976)** tarafından yürütülmüştür. Çalışmanın örneklemini vazektomi olmuş 25 çift oluşturmuştur.²⁹ Diğer çalışma **Hofmeyr ve Greeff (2002)** tarafından yürütülmüştür. Çalışmanın örneklemini deney grubu 33, kontrol grubu 31 kişi olmak üzere vazektomi olmuş toplam 64 evli erkek oluşturmuştur.³⁰ Sonraki çalışma **Toorzani ve ark.'ı (2010)** tarafından yürütülmüştür. Çalışmanın örneklemini 140 çift oluşturmuştur. Örnekleme kontrasepsiyon hizmeti almak için sağlık merkezine başvuran kişiler arasından kondom ve vazektominin de dahil edildiği kontraseptif yöntemleri kullanan 20'şer çift dahil edilmiştir.³ Bu araştırmaya dahil edilen beşinci çalışma **Lau ve ark.'ı (2006)** tarafından yürütülmüştür. Çiftlerin cinsel yaşamları üzerine kondomun etkisini de değerlendirdikleri çalışmanın örneklemini 298 çift oluşturmuştur.³¹ İncelenen son çalışma ise, **Al-Ali ve ark.'ı (2014)** tarafından yürütülmüştür. Çalışmanın örneklemini; en az 12 aydır istikrarlı cinsel ilişkileri olan, vazektomi için başvurmuş 76 çift oluşturmuştur.⁷

Prosedür

Bu sistematik derlemede incelenen ve Landis ve Poffenberger (1965), Maschhoff, Fanshier ve Hansen (1976), Lau ve ark.'ı (2006), Toorzani ve ark.'ı (2010), Al-Ali ve ark.'ı (2014) tarafından yürütülen çalışmalarda veri toplama formları ve ölçüm araçları kullanılarak çalışmalar tamamlanmıştır. Hofmeyr ve Greeff (2002) ise çalışmasında, deney grubu katılımcılarına bir eğitim vermiş, kontrol grubuna vermemiştir. Eğitimin ardından ilk kez, vazektominden beş ay sonra da ikinci kez ölçüm yapmıştır.

Ölçüm araçları

İncelenen araştırmalarda uygulanan programların etkinliği çeşitli yöntemler ve ölçüm araçları ile değerlendirmiştir. **Landis ve Poffenberger** (1965), **Maschhoff, Fanshier ve Hansen** (1976), **Lau ve ark.'ı** (2006) çalışmalarında kendi geliştirdikleri veri toplama formlarını kullanmışlardır.^{28,29, 31} **Hofmeyr ve Greeff** (2002), bireysel

bilgi formu, Zenginleştirici & Doyurucu İlişkiler, İletişim & Mutluluk Ölçeği ile (Z-Dİİ-MÖ), Cinsel Doyum Ölçeği (CDÖ) ile veri toplama sürecini tamamlamıştır.³⁰ Toorzani ve ark.'ı (2010) çalışmasında benzer şekilde kendi geliştirdikleri veri toplama formunu, cinsel doyum değerlendirme formu ve Kadın Cinsel İşlev Ölçeği'ni (KCIÖ) kullanmıştır.³ Al-Ali ve ark.'ı (2014) ise, çalışmasında KCIÖ ve Uluslararası Eretil Fonksiyon İndeksi (UEFİ) ile veri toplamıştır.⁷

Kullanılan Yöntemlerin Cinsel Yaşam Üzerine Etkisi

Bu sistematik derlemede erkeklerin kullandığı modern kontraseptif yöntemlerin cinsel doyuma etkisinin değerlendirilmesi hedeflenmiştir. Cinsel doyumu etkileyen faktörlerden olan cinsel istek, cinsel ilişki sıklığı ve cinsel memnuniyete³² ilişkin bulgulara da yer verilmiştir. Cinsel doyum, kondom ve vazektomi olmak üzere iki yöntem ile değerlendirilmiştir.

Kondom; İncelemeye alınan iki çalışmada değerlendirilmiştir. Kondomun cinsel doyuma etkisinin değerlendirildiği ilk çalışmada **Lau ve ark.'ı** (2006), kondom kullanımına karar veren kişiye göre çiftin cinsel doyumunu değerlendirmiştir. Kondom kullanımına eşi ile birlikte karar veren erkeklerin cinsel doyumunun, tek başına karar verenlere göre istatistiksel olarak anlamlı biçimde arttığı saptanmıştır. Kadınlarda da istatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte benzer bir sonuca ulaşılmıştır.³¹ Sonraki çalışma ise **Toorzani ve ark.'nın** (2010) çalışmasıdır. Bu çalışmada yaygın olarak kullanılan kontraseptif yöntemler ile cinsel doyum ilişkisi incelenmiştir. Kondom kullanan erkeklerin cinsel doyumunun diğer kontraseptif yöntemleri kullananlara göre daha düşük olduğu belirlenmiştir ($p=0.001$, $F=4.54$). Buna karşın kadınların cinsel doyumunun yöntemle göre değişmediği saptanmıştır ($p=0.56$, $F=0.81$).³

Vazektomi; İncelemeye alınan beş çalışmada değerlendirilmiştir. Vazektominin cinsel doyuma etkisinin değerlendirildiği ilk çalışma olan **Landis ve Poffenberger'in** (1965) çalışmasına göre, vazektomi uygulanan çiftlerin büyük çoğunluğunun cinsel memnuniyetinde artış olmuştur. Bu artış oranı; erkeklerde %70 iken, kadınlarda, %78'dir. Ayrıca erkeklerin %28'inde, kadınların %19'unda cinsel memnuniyette bir değişiklik olmaz iken, erkeklerin yalnızca %2'sinde kadınların ise yalnızca %1'inde cinsel memnuniyette azalma görülmüştür. Bu çalışmada çiftlerin cinsel istekleri de incelenmiştir. Buna göre; vazektomi uygulanan erkelerin %38'inin cinsel isteğinde artış olurken,

%60'ı bu durumdan etkilenmemiş, yalnızca %2'sinde ise düşüş olmuştur. İncelenen bir diğer ölçüt olan cinsel ilişki sıklığıdır. Haftada dört veya daha fazla cinsel birlikteliği olan erkeklerin oranı iki katına çıkmıştır.²⁸ İncelenen ikinci çalışma, **Maschhof ve ark.'nın** (1976) çalışmasıdır. Bu çalışmada çiftlerin cinsel doyum ve cinsel ilişki sıklığının arttığı bulunmuştur. Vazektomi sonrası erkeklerin %63'ü, kadınların %57'si cinsel doyuma ilişkin değişimin olumlu olduğunu iletirken, erkeklerin %35'i, kadınların ise %39'u değişiklik olmadığını ifade etmiştir. Ayrıca erkeklerin yalnızca %2'si, kadınların ise yalnızca %4'ü cinsel doyuma ilişkin olumsuz bir değişimden bahsetmişlerdir.²⁹ Sonraki çalışma ise **Hofmeyr ve Greeff'in** (2002) çalışmasıdır. Hofmeyr ve Greeff, vazektomi yaptıran erkeklerin cinsel doyumunun olumsuz etkilenmediğini, cinsel ilişki sıklığında değişiklik olmadığını, çiftlerin cinsel isteğinin arttığını belirtmiştir.³⁰ Diğer çalışma **Toorzani ve ark.'ı** (2010) tarafından yürütülmüştür. Bu çalışmada, vazektomi yaptıran erkeklerin cinsel doyumunun karşılaştırılan diğer yöntemlere göre değiştiği (değişimin yönü araştırmada belirtilmemiştir) ($p=0.001$, $F=4.54$), eşlerinin ise cinsel doyumunun diğer kontraseptif yöntemleri kullananlara göre daha yüksek olduğu ($p=0.56$, $F=0.81$) bildirilmiştir.³ Son makale olan **Al-Ali ve ark.'nın** (2014) çalışmasında, vazektominin erkeklerin cinsel doyumunu azalttığı ($p<0.05$), kadınların cinsel doyumunu ve cinsel isteğini artırdığı saptanmıştır ($p<0.05$).⁷

Tartışma

Bu çalışmada incelemeye alınan makalelerde kullanılan kontraseptif yöntemin çiftlerin cinsel doyumunu, cinsel memnuniyetini, cinsel isteğini ve cinsel ilişki sıklığını genellikle etkilemediği ya da olumlu yönde etkilediği, nadiren olumsuz yönde etkilediği saptanmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda erkeklere yönelik modern kontraseptif yöntemlerin çiftlerin cinsel doyumunu olumsuz etkilemediği hatta artırdığı söylenebilir. Ayrıca bu çalışma, hemşirelere bağımsız fonksiyonlarından biri olan danışmanlık konusunda rehberlik edebilir.

Araştırma kapsamında değerlendirmeye alınan makalelerin yayın tarihleri incelendiğinde birinin 1965, diğerinin 1976 yapıldığı görülmektedir. Sonraki benzer çalışmanın ise 26 yıl sonra literatüre kazandırılmıştır. Kontraseptif yöntemlere ilişkin mitlerin çiftlerin cinsel doyumunu olumsuz etkilediği düşünülürken,^{13,16-19} bu alandaki çalışma yılları aralığının fazla olması, sayısının sınırlı olması bu sistematik derlemenin dikkat çeken bulgularındandır.

Türkiye’de en yaygın kullanılan kontraseptif yöntem, %25,5’lik oranla geri çekme en az kullanılan yöntem ise vazektomidir.⁸ Ülkemizde bazı ürologların da vazektomiye karşı olumsuz tutumları, yöntemin kullanım sıklığını etkilemektedir.²⁰ Ayrıca çiftlerin modern yöntemlere ilişkin ereksiyon kaybı korkusu veya cinsel performansa ilişkin anksiyete yaşamaları da kullanım sıklığını etkilemektedir.³³ Konuya ilişkin bilimsel çalışmalar, bu mitlerin gerçeği yansıtmadığını ortaya koymuştur.^{13,16,18,34} Bu çalışmada da, düşünülenin aksine, modern kontraseptif yöntemlerin çiftlerin cinsel doyumunu olumsuz etkilemediği saptanmıştır. Buna ek olarak kondom kullanımına çiftin birlikte karar vermesi durumunda, cinsel doyum artmıştır.³¹ Vazektomi sonrası ise bir çalışmada çiftlerin cinsel doyumunda değişiklik olmadığı,³⁰ çalışmaların çoğunda ise artış olduğu sonucuna ulaşılmıştır.^{3,7,28-30} Benzer şekilde Nishtar ve ark. (2013) çalışmasında da, vazektominin erkeklerin cinsel performansını ve memnuniyetini etkilemediği, erkeklik hormonlarını, cinsiyet özelliklerini ve rollerini değiştirmedini belirtmiştir.

Cinsellik, insan yaşamının önemli bir parçasıdır² ve bireylerin bu konuya ilişkin endişelerini paylaşmayı tercih ettikleri ilk kaynak hemşirelerdir.^{25,35} Bu nedenle hemşireler, bütüncül hemşirelik yaklaşımı kapsamında birey/çiftlerin cinsel sorunlarını rahatlıkla ifade edebilmesi için uygun ortamlar oluşturmalı, cinsel fonksiyonlarını değerlendirmeli, hemşirelik bakım planı ve eğitimlerinde cinsel sağlığa daha geniş yer vermelidir.³⁶ Ayrıca bireylerin cinsel doyum konusunda korkularını/mitlerini de değerlendirmelidir.³⁰ Sağlık çalışanlarının da cinsel mitleri olabileceği dikkate alındığında bu araştırmanın sonuçlarının hemşirelerin bilgilerini güncellemesine destek olacağı düşünülmektedir.

Sınırlılıklar

Bu sistematik derlemenin ilk sınırlılığı, yalnızca İngilizce ve Türkçe dilinde yayımlanmış çalışmaların araştırmaya alınmasıdır. Diğer bir sınırlılığı ise, derlemenin dört veri tabanı taranarak yürütülmesi ve yalnızca altı çalışmaya ulaşılmıştır. Bu nedenle, sonuçlar dikkatle yorumlanmalı ve genellenmemelidir.

SONUÇ

Bu sistematik derleme sonuçları, erkekler tarafından kullanılan modern kontraseptif yöntemlerin çiftlerin cinsel doyumunu olumsuz etkilemediği hatta artırdığını ortaya koymuştur. Bununla birlikte erkekler tarafından kullanılan modern kontraseptif yöntemlerin cinsel doyum üzerine etkisini değerlendiren çalışmaların sınırlılığını

göstermektedir. Ayrıca araştırmaların yalnızca birinin deneysel olarak tasarlanmış olması, bu konuda daha fazla randomize kontrollü çalışmanın gerekliliğine işaret etmektedir. Bu kapsamda ülkemizdeki mevcut durumu ortaya koyan çalışmaların planlanması ve kontraseptif yöntemlerin cinsel doyum üzerine etkisini hemşirelik bakımı ile değerlendiren randomize kontrollü çalışma sayısının artırılması, kanıt düzeyi yüksek bilgi sunan metaanalizlerin yapılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Gülsün M, Ak M, Bozkurt A. Psikiyatrik açıdan evlilik ve cinsellik. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2009; 1: 68-79.
2. World Health Organization (WHO). Defining sexual health: Report of a technical consultation on sexual health, Geneva, 2002. <http://www.who.int/reproductive-health/publications/sexualhealth/index.html>. (08.10.2010)
3. Toorzani ZM, Zahraei RH, Ehsanpour S, Nasiri M, Shahidi S, Soleimani B. A study on the relationship of sexual satisfaction and common contraceptive methods employed by the couples. *Iran J Nurs Midwifery Res.*, 2010; 15(3): 115-19.
4. Ashdown BK, Hackathorn J, Clark EM. In And out of the bedroom: sexual satisfaction in the marital relationship. *JISS*, 2011; 2(1): 40-57.
5. Chartier KJ. Evaluating the relationship between women ' s sexual desire and satisfaction from a biopsychosocial perspective, 2009. <http://digitalcommons.usu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1436&context=etd> (02.09.2015).
6. Dolińska-Zygmunt G, Nomejko A. Sexual Satisfaction's contribution to a sense of quality of life in early adulthood. *Polish Journal of Applied Psychology*, 2011; 9(1): 65–73.
7. Al-Ali BM, Shamloul R, Ramsauer J, et al. The effect of vasectomy on the sexual life of couples. *J Sex Med.*, 2014; 11: 2239–2242.
8. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. 2013 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması. *Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, T.C. Kalkınma Bakanlığı ve TÜBİTAK*, Ankara, Türkiye, 2014.
9. İzol V, Değer M, Arıdoğan İA. Erkek kontrasepsiyon yöntemleri. *Androloji Dergisi*, 2013; 15(53): 117-121.
10. United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2015). Trends in Contraceptive Use Worldwide 2015 (ST/ESA/SER.A/349).

11. Gollub E. The female condom: A tool for women's empowerment. *American Journal of Public Health*, 2000; 90(9): 1377-1381.
12. İnal MM. Bariyer kontraseptif yöntemler. *Türkiye Klinikleri J Surg Med Sci.*, 2006; 2(22): 41-50.
13. Steiner MJ, Cates W. Condoms and sexually-transmitted infections. *N Engl J Med.*, 2006; 354(25): 2642-2643. <http://dx.doi.org/10.1056/NEJMp068111>
14. Orshan SA. *Maternity, newborn and women's health nursing*. Wolters Kluwer, New Jersey, 2007; 207-236.
15. World Health Organization (WHO). *Developing Sexual Health Programmes A Framework For Action*, 2010. http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/70501/1/WHO_RHR_HRP_10.2_2_eng.pdf (15.10.2015).
16. Waller J, McCaffery K, Forrest S, Szarewski A, Cadman L, Wardle J. Awareness of human papillomavirus among women attending a well woman clinic. *Sex Transm Infect.*, 2003; 79(4): 320-322. <http://dx.doi.org/10.1136/sti.79.4.320>
17. Randolph ME, Pinkerton SD, Bogart LM, Cecil H, Abramson PR. Sexual pleasure and condom use. *Arch Sex Behav.*, 2007; 36: 844-848. Doi: 10.1007/s10508-007-9213-0
18. Nishtar N, Sami N, Faruqi A, Khowaja S, Ul-Hasnain F. Myths and fallacies about male contraceptive methods: A qualitative study amongst married youth in Slums of Karachi, Pakistan. *Global Journal of Health Science*, 2013; 5(2): 84-93.
19. Rosenberger JG, Bell DL, McBride KR, Fortenberry JD, Ott MA. Condoms and developmental contexts in younger adolescent boys. *Sex Transm Infect.*, 2010; 86(5): 400-403. <http://dx.doi.org/10.1136/sti.2009.040766>
20. Asan Ç, Ateşçi Y, Gündüz Mİ, Gümüş B, Lekili M. Doğum kontrol yönteminde ürologların tercihi. *Türk Üroloji Dergisi*, 2004; 30 (1): 103-105.
21. Karakoyunlu FB, Öncel S. Cinsel fonksiyon bozukluklarında kadına ait hemşirelik bakım süreci örneği. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 2009; 12(3): 82-92.
22. Wong DL, Hockenberry MJ, Wilson D, Perry SE, Lowdermilk DL. *Health promotion and prevention: maternal child nursing care*. 3rd Edition. ISBN-13: 978-0-323-02865-3 St Louis, Missouri: Elsevier, 2006; 59-83.
23. T.C. Sağlık Bakanlığı. T.C. Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü, Cinsel sağlık/Üreme Sağlığı, Aile Planlaması Danışmanlığı Katılımcı Kitabı. Ankara, 2009; 2-25.

24. Resmi Gazete. Hemşirelik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, 19 Nisan 2011. Sayı: 27910, 2011.
25. Gölbaşı Z, Evcili F. Hasta cinselliğinin değerlendirilmesi ve hemşirelik: engeller ve öneriler. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2013; 16(3): 182-189.
26. T.C. Sağlık Bakanlığı. T.C. Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü, Ulusal Aile Planlaması Hizmet Rehberi, Aile Planlaması ve Üreme Sağlığı Cilt I. Ankara, 2005; 67-79.
27. Dixon-Woods M, Bonas S, Booth A, et al. How can systematic reviews incorporate qualitative research? A critical perspective. *Qualitative Research*, 2006; 6: 27-44.
28. Landis JT, Poffenberger T. The marital and sexual adjustment of 330 couples who chose vasectomy as a form of birth control. *Journal of Marriage and The Family*, 1965; 57-58.
29. Maschhoff TA, Fanshier WE, Hansen DJ. Vasectomy: Its effect upon marital stability. *The Journal of Sex Research*, 1976; 12 (4): 295-314.
30. Hofmery DG, Greeff AP. The influence of a vasectomy on the marital relationship and sexual satisfaction of the married man. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 2002; 28: 339-351.
31. Lau JTF, Yang X, Wang Q, et al. Gender power and marital relationship as predictors of sexual dysfunction and sexual aatisfaction among young married couples in rural china: A population-based study. *Urology*, 2006; 67(3): 579-85.
32. Tuğut N. Yeni cinsel doyum ölçeği'nin Türkçe versiyonu: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 2016, 4(2), 183-195.
33. Rogow D, Horowitz S. Withdrawal: A review of the literature and an agenda for research. *Studies in Family Planning*, 1995; 26(3): 140-53.
34. Sanders SA, Reece M, Herbenick D, Schick V, Dodge B, Fortenberry JD. (). Condom use during most recent vaginal intercourse event among a probability sample of adults in The United States. *The journal of sexual medicine*, 2010; 7: 362-373. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1743-6109.2010.02011.x>
35. Taylor B, Davis S. Using the extended plissit model to address sexual healthcare needs. *Nurs Stand.*, 2006; 21(11): 35-40.
36. Fışkın G, Kızılkaya-Beji N. Cinsel fonksiyonun değerlendirilmesi ve hemşirenin rolü (Derleme). *Androloji Bülteni*, 2014; 16(56): 73 – 76.